

Katarina Sarić

Luk i lira II

Prirodna naklonost, simpatija, bliskost, intima, ljubav između muškarca i žene, pojmovi su gotovo izumrlag repertoara nekih davno prošlih, romantičnih i viteških vremena. Danas oni najčešće bivaju zamijenjeni jednom već ustaljenom sintagmom: muško-ženski odnosi, što i ne treba da nas previše začudi, sudeći po činjenici da živimo u poslovnom svijetu menadžmenta, ekonomije i tehnološke mašinerije, svijetu koji se temelji na dva principa odnosa: moć-vladanje. Ovaj odnos zatičemo kao temeljni u instituciji bilo kog tipa: vrtiću, školi, bolnici, administraciji ili birokratskom aparatu. Naime, riječ je o moći vladanja djecom, bolesnicima, činovnicima... To je najopštija karakteristika institucije (države ili neke druge). M. Fuko ove odnose vidi kao molekularne ili mikrofizičke odnose organizovane i koncentrisane oko jedne moralne instance: suverena ili zakona za državu, oca za porodicu, novaca, zlata ili dolara za tržište, boga za religiju itd. U ovom kontekstu, slobodna ljubav, spontanost, intima, seksualnost, nedopuštene su pojave ukoliko se nad njima ne vrši kontrola i nadzor radi javne dobrobiti.

U istorijskom slijedu, sa pojavom kapitalizma, javlja se težnja da se intimni prostor podvede pod javni, a da se sve pojave vezane za seksualnost ispituju, analiziraju i sistematizuju. Rađa se svojevrsna *scientia sexualis* čiji je zadatak precizno formulisan i jasan: treba obuzdati sve vidove slobode seksualnosti, jer ona kao

spontani i prirodan nagon vrlo lako prelazi u stihijsku pojavu koja, ako se sistematski ne uredi i podvede pod sistem pravila, postaje subverzivna ugrožavajući time instituciju. Kao što je poznato, svaka institucija ima dva pola, odnosno dva elementa: aparate i pravila. U tu svrhu konstituiše se seksualna policija, svojevrsni komitet koji na terenu provjerava da li se uspješno sprovode i poštuju zakoni ove prethodno pomenute *scientie sexualis*. Zadatak ove policije, jeste da osmisli strategiju kojom će sve pojave seksualnosti staviti u službu javne društvene korisnosti i dobrobiti, a potom ih regulisati i vršiti konstantan nadzor nad njima (uz pomoć kontrolnog mehanizma koji istovremeno i nadzire i kažnjava).

Čemu ovolika briga oko seksualnosti? Ne možemo a da se ne upitamo kakvu je korist mogao uopšte imati kapitalizam sa svim viškovima vrijednosti sa kojima je imao pune ruke posla, da se još i nosi sa seksualnošću? I na ovo pitanje ćemo odgovoriti pozivajući se na briljantnu Fukoovu opasku: sa pojavom kapitalizma, javlja se i pojava stanovništva. Vlade odjednom lucidno uviđaju da nemaju posla samo sa podanicima, pa ni sa narodom, već sa stanovništvom i svojstvenim mu pojavama, kao i naročito promjenljivim obilježjima: stopom rađanja, stopom smrtnosti, životnim vijekom, plodnošću itd. U srži tog ekonomskog i političkog pitanja leži upravo seksualnost: treba analizirati stopu rađanja, godine stupanja u brak, zakonita i nezakonita rođenja, prevremenost i učestalost polnih odnosa, puteve da se oni učine plodnim ili jalovim, dejstvo bezbračnosti i zabrana, prava na abortus itd. Seksualnost tako postaje mjerni instrument i najjači indikator pomenutih tendencija. Sve osim onoga što bi trebalo u osnovi da bude: slobodan i spontan čin ljubavi, intimnosti i bliskosti.

Dakle, nakon ispitivanja pojave seksualnosti, vrši se podjela na dopušteno i nedopušteno, iz stvarnosti se protjeruju svi oblici seksualnosti koji nijesu podređeni strogoj ekonomiji rasplodivanja, nužno se nameće potreba da se kaže ne neproduktivnim aktivnostima, da se izagnaju uzgredna zadovoljstva a seksualnost se podredi samo jednoj i jedinoj osnovnoj brizi: obezbjeđenju populacije i obnavljanju radne snage. Pojavu stanovništva prati pojava konstituisanja seksualnosti koja će biti ekonomski korisna, jer, zaboga, zašto da stanovništvo troši

dragocjenu energiju na jedino besplatno zadovoljstvo umjesto da je kanališe i preusmjeri u društveno koristan rad?

Očigledno je da smo u jednom istorijskom trenutku prećutno prihvatili ovakve odnose i ne preispitavši ih, no, možda smo na vrijeme da ih ponovo preusmjerimo u našu korist: muškarac i žena na jednoj, institucija sa svojim aparatom pravila na drugoj strani. Možda tako ponovo dozovemo ljubav u naše živote. Intimnost, bliskost i razumijevanje.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>